

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

ALUEIDEN GRAVITAATIO ESEMINAARI

Maaseutu innovaatioympäristönä

Antti Saartenoja

30.1.2008

Ruralia-instituutti

Ruralia Institute

Ruralia-institutet

Maaseutu innovaatioympäristönä

- Mikä on innovaatio
- Innovaatioiden synnystä
- Innovaatioiden vaatimus
- Innovaatiojärjestelmä ja innovaatioympäristöt
- Maaseutu innovaatiopolitiikan osana

Kevytkola Kourasta Ë uusi innovaatio?

Unto Ristimäki (84) ihmettelee, että piti näin vanhaksi elää ennen kuin keksi kevytkolan. (Ilkka 14.1.08)

- Onko Unton kola innovaatio?

Keksintö ja innovaatio ovat nykyäsitteen mukaan kaksi eri asiaa.

Keksiminen on uuden luomisen vaihe.

Innovaatiosta on kyse silloin kun keksintöä ensimmäistä kertaa myös sovelletaan ja levitetään.

Innovaatio saa arvonsa vasta yhteisössä, joka tulkitsee innovaation tapahtuneeksi.

Saako Unto keksintönsä leviämään yleiseen käyttöön? Tulkitseeko ympäristö kevytkolan innovaatioksi?

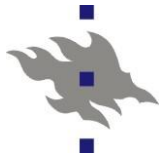
Innovaatioprosessit

- ■ Innovaatiotoiminta nähdään useiden eri tahojen välisinä vuorovaikutteisina prosesseina.
  - Innovaatiot ovat yhä harvemmin yksittäisten ihmisten tai yrityksen aikaansaannoksia.
- Innovaatioprosessien polkuriippuvuus
  - aiemmin tehdyt ratkaisut ja olemassa olevat rakenteet ohjaavat innovaatioprosesseja
  - mitkä ovat maaseutu ympäristön rakenteet ja kehityspolut, jotka ohjaavat innovaatioiden syntyä?
- Triple helix - dynaaminen kolmoiskierre
  - elinkeinoelämän, julkisen hallinnon ja tutkimus- ja koulutussektorin nivoutuminen yhteen
- Onnistunut innovaatioprosessi edellyttää vuorovaikutuksen rinnalla myös ympäristön rauhallisuutta

Miksi innovaatiot ovat tulleet niin tärkeiksi?

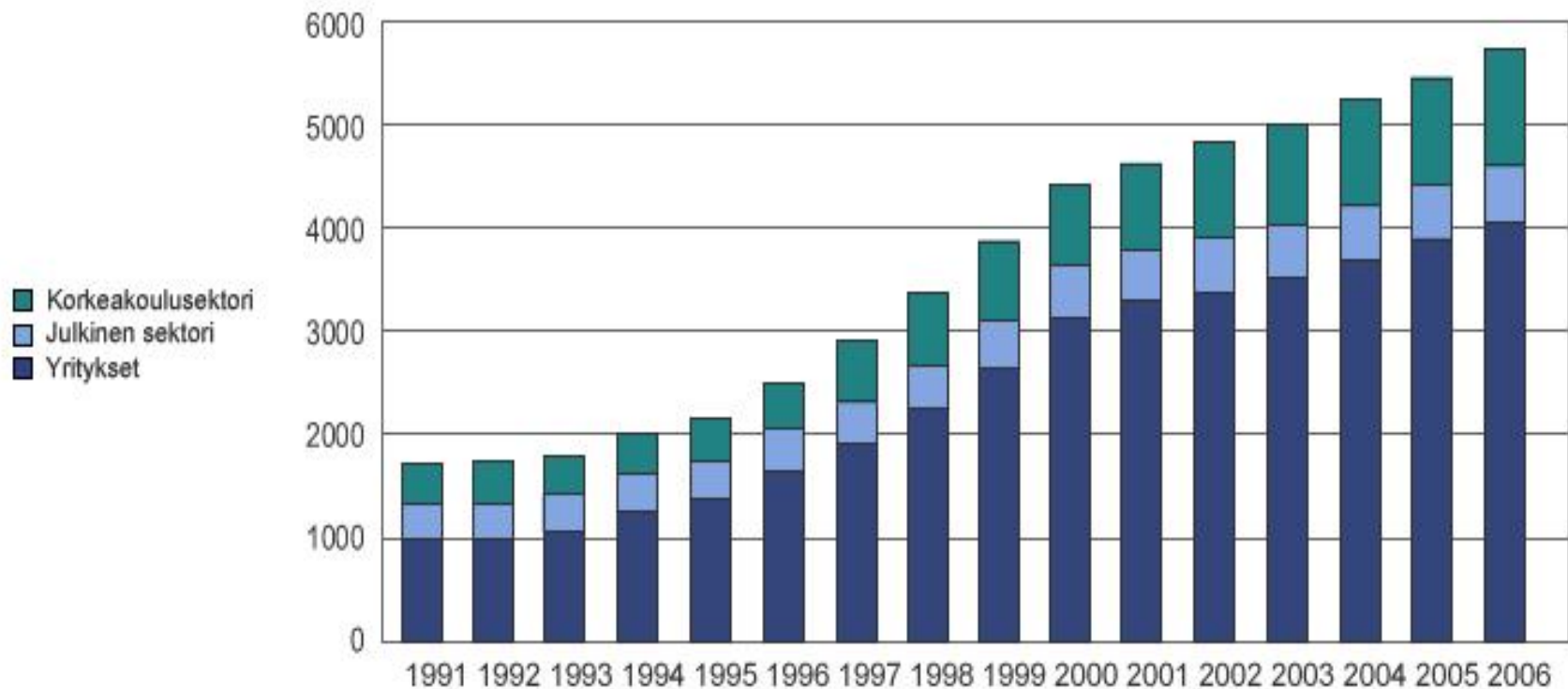
- Tiedon rooli talouden keskeisenä pääoman lajina on korostunut
- Tietoyhteiskunnassa menestys perustuu sille, kuinka yhteiskunta kykenee kumuloimaan, jakamaan ja hyödyntämään tietoa.

- Öljy ja kivihiili olivat teollisen ajan yhteiskunnan tärkein polttoaine - innovaatiot ovat tietointensiivisen talouden tärkein polttoaine.
- Säilyttääkseen kilpailukykynsä ja talouden kasvun tietoyhteiskunnan on jatkuvasti luotava uutta, tuotettava innovaatioita ja lanseerattava ne markkinoille.

- **Tämän seurauksena innovatiivisuuden vaade on pesiytynyt lähes kaikkeen alueelliseen kehittämiseen**
  - innovaatioähky

Kansallinen innovaatiojärjestelmä

(Castells ja Himanen 2001)

- Käänne: 1980-luvun alussa tehty hallituksen periaatepäätös tutkimus- ja kehittämisinvestointien lisäämisestä - Valtion tiede- ja teknologianeuvoston ja Tekesin perustaminen

Kansallisen innovaatiojärjestelmän piirteitä E Suomen tietoyhteiskuntamalli:

- Julkinen, ilmainen ja korkeatasoinen korkeakoululaitos
  - Tekes, sitra, suomen akatemia, jne
  - Pitkälle viety liberalisointi ja sääntelyn purkaminen
  - Avoimet standardit
  - Läheinen vuorovaikutus yritysten innovaatiotoimintaan
  - Kokonaisvaltainen lähestymistapa . verkostoituminen
  - **Alueellisen eriarvoisuuden kasvu**
-
- Kansallisen järjestelmän sisään on syntynyt paikallisia ja alueellisia **†vastaliikkeitä†**, joiden seurauksena suomalainen tietoyhteiskunta eriytyy myös identiteetiltään erilaisiksi paikallisiksi tietoyhteiskunniksi

Maaseutu osaamis- ja innovaatiopolitiikan näyttämöllä

- Kansallisen innovaatiojärjestelmän institutionaalinen rakenne
  - 1) alueelliset hallintorakenteet . julkinen autonomia
  - 2) alueen tuotantorakenne . teknologian taso, yrityskulttuuri
  - 3) taloudellisen ja poliittisen vallan jakautuminen

- Maaseudulla toimivat yritykset jäävät eri syistä helposti innovaatiopolitiikan ja innovaatiojärjestelmien ulkopuolelle
  - Perinteinen tuotantorakenne . vanhentunut teknologia, vähäinen kehittämisspalvelujen kysyntä
  - Yritysten pienuus ja vähäiset resurssit . heikko taloudellinen valta
  - Paikallisen verkoston puute . ohut hallintorakenne, heikko poliittinen valta

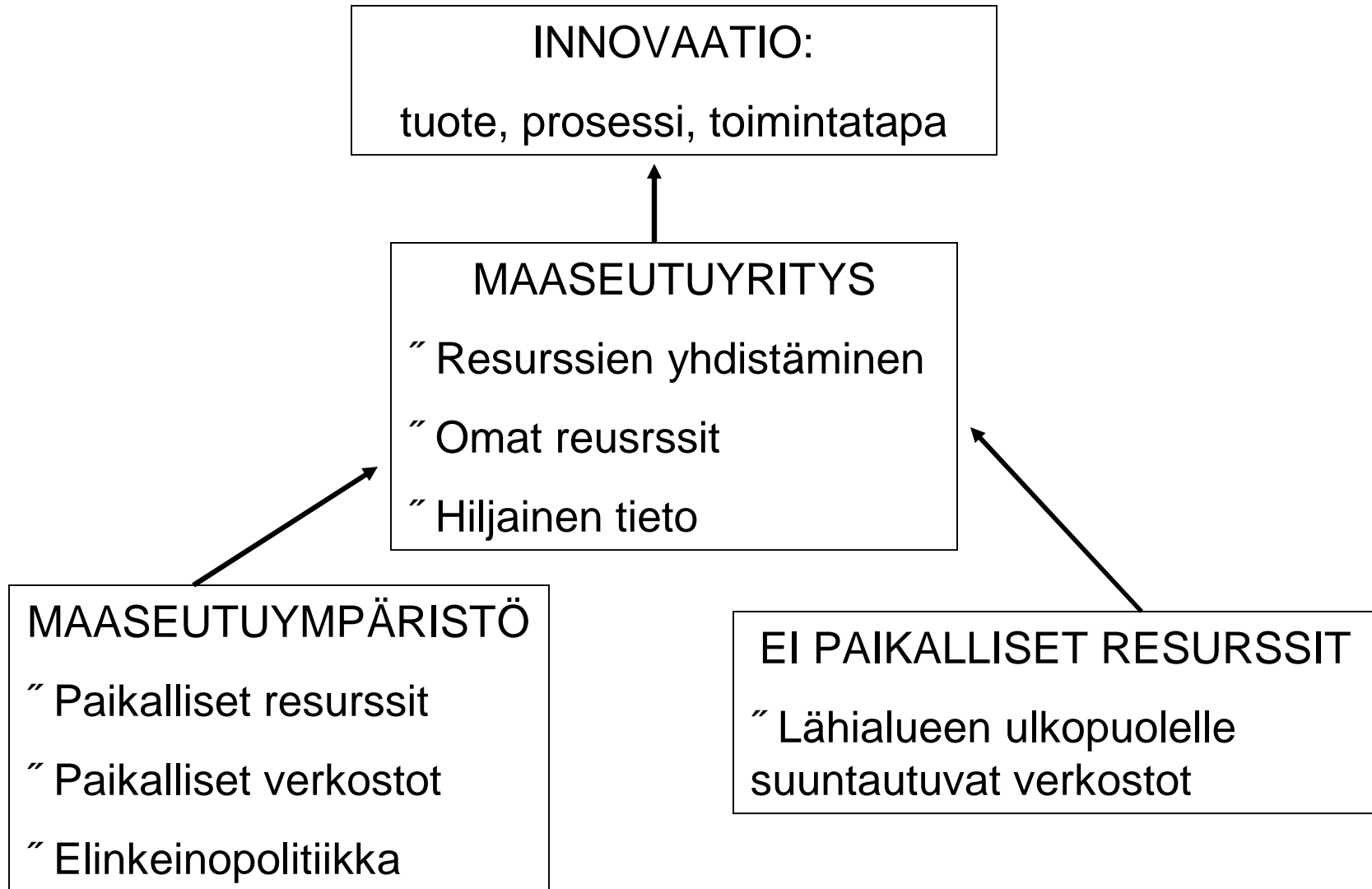

Maaseutu innovaatioympäristönä

- Maaseudun innovaatiot ovat usein tuotteisiin ja tuotantoon liittyviä vähittäisuudistuksia.
  - Arkipäivän ongelmaan on luotu ratkaisu hyödyntämällä ympärillä olevia materiaaleja ja teknologiaa
  - innovaatiot pohjautuvat harvoin tieteeseen ja tutkimukseen
  - yhteydet asiakkaisiin ja toimittajiin ovat tärkeitä uudistusten lähteitä
  - yrittäjien oma aktiivisuus korostuu
  - maaseutusijainti perustuu usein yrittäjän kotipaikkaan
  - hyvätkin ideat voivat jäädä hyödyntämättä verkostojen ja resurssien puutteen vuoksi

Innovaatioprosessi maaseutuyrityksessä

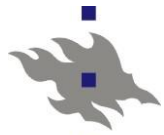
Saadaanko maaseudulla aikaan kolmoiskierre?

- ei välttämättä yksinään saada
- ongelmana vaatimus fyysisestä läheisyydestä ja kasvokkain tapahtuvasta vuorovaikutuksesta
- maaseudun toimijoiden on ylitettävä fyysisen etäisyyden kynnys tietoverkkojen avulla (videoneuvottelut yms.) ja päästävä osaksi tiedonvaihtoverkostoja
- menestyneet paikalliset ympäristöt kehittyvät vuorovaikutuksessa kansallisen järjestelmän kanssa
- otettava huomioon myös kognitiivinen etäisyys . ajattelutapojen, tietopohjan ja kielen samankaltaisuuden tai erilaisuuden jännite
  - kykeneekö Ristimäen Unto keskustelemaan Tekesin teknologia-asiantuntijan kanssa?
  - tarvitaanko uusi vuorovaikutukseen kykenevä sukupolvi?

Maaseudun mahdollisuudet

- ” Maaseudun innovatiivisuus ei synny instituutioista eikä rakenteista vaan luovista yksilöistä, jotka ovat avoimia ja vuorovaikutteisia ja jotka osaavat hyödyntää innovaatiopolitiikan mahdollisuuksia
- ” Maaseudun vahvuus on mahdollisuus rauhoittumiselle, jolloin ihmisten luovuus pääsee esiin
- ” Oleellista on luoda ja vahvistaa sellaisia toimintamalleja, joissa innovaatiokeskukset ja maaseutu ovat hedelmällisessä vuorovaikutuksessa innovaatioiden luomisprosesseissa.

■
■ **Hanke:**

■ ***Maakuntakeskusten ja niiden osakeskusten
vuorovaikutus: Innovaatiotoiminnan näkökulma***

■ Toteuttajat:

- Helsingin yliopisto / Ruralia-instituutti
- Tampereen yliopiston alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö Sente

■ Osallistujat:

- 5 maakuntaa
- 8-10 seudullista innovaatioympäristöä

■ Laajuus:

- kolme vuotta; 2008 - 2011
- 300 000 euroa

■ Tavoite:

- Maakuntakeskusten ulkopuolisten innovaatioympäristöjen kehittäminen